

Selskapskontroll av

iFokus AS

- Larvik kommune -

Selskapskontrollrapport nr.: 409 001

2010-11

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	3
1 INNLEDNING	4
1.1 Bakgrunn, formål og problemstillinger	4
1.2 Kort om metode	4
1.3 Høring.....	5
2 FAKTABESKRIVELSE	5
2.1 Innledning.....	5
2.2 Nærmere om selskapet iFokus AS	6
2.2.1 Konsern forhold.....	6
2.2.2 Avtalemessige forhold.....	6
2.2.3 Forpliktelser vis a vis offentlige instanser	7
2.2.4 Juridiske forhold	7
2.2.5 Organisasjon.....	8
2.2.6 iFokus AS/konsernets økonomiske utvikling	8
2.2.7 Miljø	9
2.2.8 Generalforsamlingen.....	9
2.2.9 Styret.....	9
2.2.10 Revisor.....	10
2.2.11 Fremtidsutsikter	10
2.3 Nærmere om eierkommunen Larvik.....	11
3 VURDERINGER	13
3.1 Nærmere om selskapet iFokus AS	13
3.2 Nærmere om eieren Larvik kommune	14
4 ANBEFALINGER.....	15
Vedlegg	15

Sammendrag

Bakgrunn for selskapskontrollen

Bakgrunnen for kontrollen er plan for selskapskontroll 2008-2011 vedtatt av kommunestyret i Larvik 29.10.2008. Mandat for gjennomføring av prosjektet er vedtatt av kontrollutvalget. Denne selskapskontrollen er generell, med hovedformålet å vurdere eiernes oppfølging av eierskapet i iFokus AS og det heleide datterselskapet. Undersøkelsen omfatter hovedsakelig årene 2009 og 2010. iFokus AS er 100 % eid av Larvik kommune.

Metode

Selskapskontrollen er gjort i samsvar med kommunelovens regler om gjennomføring av selskapskontroll i §§ 77 og 80, samt forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14.

Selskapskontrollen bygger på informasjon fra eieren, styret, administrasjonen og åpne kilder.

Funn og vurderinger

Vårt hovedinntrykk at virksomheten styres og drives etter eiernes formål, og at selskapet innfrir de kravene som stilles både i vedtektene og i andre bestemmelser om sektoren.

Selskapets forutsetninger for fortsatt drift er til stede. Styret har hatt jevnlige møter og behandlet saker som ligger innenfor styrets forvaltning. Ut fra mottatte protokoller og informasjon ser det ut til at styret i all hovedsak har sørget for god og forsvarlig forvaltning og tilsyn. Vi har kommentert at offentleglova ikke følges, at styret ikke har vedtatt styreinstruks, at styret ikke behandler lønn og annen godtgjørelse til adm. direktør og at kontrollutvalget og kommunens revisor ikke får varsel om generalforsamling.

Kommunen har vedtatt en Eiermelding i 2008, men denne er siden ikke gjennomgått, revidert eller fulgt opp av eierstrategi. Kommunen har i 2010 ikke fulgt opp sine eierinteresser i selskaper ved å gi informasjon til kommunestyret slik kommunestyret har vedtatt. Eier velger styret, og selskapets styre oppfylder i dag ikke bestemmelsene om kjønnsrepresentasjon i styret som gjelder fra 2012.

Anbefalinger

Med utgangspunkt i de hovedfunn som er gjort i denne selskapskontrollen anbefaler vi følgende:

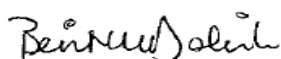
For iFokus AS at:

- selskapet gjennomgår offentleglova og innfører rutiner som sikrer at loven følges
- styret utarbeider en styreinstruks med nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling
- kontrollutvalget og kommunens revisor blir varslet om møter i generalforsamlinger.

For Larvik kommune at:

- det foretas en gjennomgang og revidering av Eiermeldingen fra 2008, og at den følges opp av særskilt eierstrategi
- kommunen følger opp sine eierinteresser i selskaper ved at det legges frem saker og meldinger for kommunestyret i tråd med kommunestyrets vedtak 13.2.2008
- eierrepresentanten i generalforsamlingen tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon i styret.

Skien, 27. januar 2011
Telemark kommunerevisjon IKS

Berit M. Dalvik
ass. revisjonssjef/registrert revisor

1 Innledning

1.1 Bakgrunn, formål og problemstillinger

Bakgrunnen for selskapskontrollen er plan for selskapskontroll 2008-2011 vedtatt av kommunestyret i Larvik 29.10.2008.

I denne selskapskontrollen er hovedformålet å vurdere eiernes oppfølging av eierskapet i iFokus AS med datterselskapet iVekst AS (tidligere navn Lavek AS) etter de rammer kommuneloven og kontrollutvalgsforskriften foreskriver. Kontrollen tar sikte på å besvare følgende hovedproblemstillinger:

- Fører Larvik kommune kontroll med sine eierinteresser?
 - Har kommunen etablert rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser?
 - Er rutinene gode nok, og blir de fulgt?
- Utøves Larvik kommune sine eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?

Mandat for gjennomføring av prosjektet er vedtatt av kontrollutvalget i eierkommunen. Undersøkelsen omfatter hovedsakelig årene 2009 og 2010.

Når det gjelder behandling av datterselskapet vil dette begrense seg til en kort redegjørelse om selskapet, samt en vurdering av hva som er gjort med hensyn til eieroppfølging av det.

1.2 Kort om metode

Denne selskapskontrollen er gjort i overensstemmelse med kommunelovens regler om gjennomføring av selskapskontroll i §§ 77 og 80, samt forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14.

Selskapskontrollen har i utgangspunktet en bred tilnærming og søker å fange opp flest mulige problemstillinger relatert til eierskapsoppfølgingen. Utover dette vil kontrollen ikke gå i dybden, men heller identifisere problemstillinger som senere kan bli gjenstand for ytterligere undersøkelser

Det presiseres at selskapskontrollen er en vurdering av om virksomheten styres etter eiernes formål. Dette innebærer at kontrollen begrenser seg til en vurdering av om eierne har etablert tilfredsstillende rammer for styring og at virksomheten faktisk opererer i tråd med formålet. En materiell vurdering av selskapets organisering, drift og funksjon faller således utenfor denne kontrollen.

Rapporten bygger på informasjon fra eieren, styret og administrasjonen samt åpne kilder, herunder Foretaksregisteret, www.purehelp.no, www.proff.no, mv. Bruken av kilder utover informasjon fra eieren er gjort for å sikre at eierstyringen også er omsatt i praksis.

Som det fremgår av rapporten vil det enkelte steder presenteres informasjon om selskapet, styret og administrasjon med detaljeringsnivå som går utover informasjon om den rene

eierstyringen. Når dette allikevel presenteres er det som bidrag til helhetsbilde som igjen er av sentral verdi for vurdering av eierstyringen i selskapet og om denne fungerer i praksis.

Informasjonsinnhenting og vurderingen i denne kontrollen er i hovedsak gjort med utgangspunkt i følgende kilder:

- Aktuelle lover og forskrifter
- Selskapets vedtekter
- Eiermelding
- KS Eierforums anbefalinger for eierstyring (www.ks.no/eierforum august 2010)¹

Hovedfokus i rapporten vil være på negative funn. Det vil si at det som i utgangspunktet er i orden, ikke vil være gjenstand for nærmere omtale eller vurdering. I en rapport med få negative funn vil det likevel bli oppgitt nødvendig nøkkelinformasjon om selskapet og eieren, og kommentert enkelte positive funn.

Vår samlede vurdering er at metodebruk og kildetilfang i denne selskapskontrollen har gitt et tilstrekkelig grunnlag til å gjennomføre kontrollen i tråd med de problemstillinger kontrollutvalget har vedtatt.

1.3 Høring

Utkast til rapporten har vært sendt på høring til styret og adm. direktør i iFokus AS og til ordfører i Larvik kommune med kopi til kommunens rådmann. Høringssvarene følger som vedlegg 2 til rapporten, og har ikke medført endringer i rapporten.

2 Faktabeskrivelse

2.1 Innledning

iFokus AS er et konsern med hovedkontor i Larvik kommune. iFokus AS ble stiftet i 1973 med Larvik kommune som deleier, og da med navnet Larvik Produkter AS. Etter kommunestyrevedtak 18.6.2008 ble selskapet heleid av Larvik kommune, og selskapet fikk overført alle aksjene i iVekst AS fra kommunen, jf. pkt. 2.2.1. Selskapets aksjekapital ble samtidig forhøyet med kr 150 000 til kr 1 658 000.

Formålet med selskapet er i følge § 2 i vedtektene "å være godkjent tiltaksarrangør av arbeidsmarkedstiltak, samt utvikle tilbud innen samfunnets behov for arbeids-, velferds- og inkluderingstjenester, og utvikle arbeidskraft for næringslivet."

iFokus AS sin virksomhet er innenfor skjermet sektor (attføringsbedrifter og vekstbedrifter), og selskapet er tiltaksarrangør for arbeidsmarkedstiltak i avtale med NAV Arbeids- og velferdsetaten (NAV). Selskapet leverer også relevante andre tilbud for NAV, kommune og næringsliv, og selger egne produkter. iFokus AS eier og driver 4 barnehager.

¹ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak, utgitt av KS Eierforum, august 2010 www.ks.no/eierforum

I følge selskapets årsberetning for 2009 er arbeidsmarkedstiltakene bygd opp rundt strukturen avklaring og kartlegging av arbeidsevne og utdanningsmulighet. Tiltakene er integrert i barnehagedrift, kontoradministrasjonen og i en mindre, men mangfoldig produksjonsavdeling, hvor hovedhensikten med arbeidsoppgavene er avklaring av arbeidsevne og arbeidstrening. Mange tiltaksdeltakere er også i utprøving, arbeidstrening og opplæring i næringslivet, med oppfølging fra veiledere iFokus AS.

iFokus AS hadde per 31.12.2009 gjennomsnittlig 123 årsverk (inkl. ansatte i tiltak og vikarer ekskl. VTA plasser²), og konsernet, jf. pkt. 2.2.1, hadde 135 årsverk.

2.2 Nærmere om selskapet iFokus AS

2.2.1 Konsern forhold

Konsernet består av morselskap iFokus AS og det heleide datterselskapet iVekst AS. Larvik kommune gjennomførte et tingsinnskudd 4.7.2008 i iFokus AS, med selskapet iVekst AS som innskudd. iVekst AS endret navn fra Lavek AS i slutten av 2010³. Selskapet hadde pr. 31.12.2009 gjennomsnittlig 12 årsverk faste personale og 41 VTA-tiltak.

iVekst AS har aksjekapital på kr 150 000. Selskapets formål er: "Tilbud om varig tilrettelagt arbeid for personer som har eller ventes å få innvilget uførepensjon og som har behov for spesiell tilrettelegging og tett oppfølging. Selskapet kan også drive med beslektede tilbud innen avklaring, kvalifisering og oppfølging i skjermet sektor. All produksjon skal bidra til å utvikle ressurser hos deltakerne gjennom kvalifisering og tilrettelagte arbeidsoppgaver."

Selskapets styre består av de samme personene som i morselskapet, med unntak av de ansattes styrerepresentanter, jf. oversikt i vedlegg 1. Adm. direktør i morselskapet utgjør generalforsamling i datterselskap. Daglig leder i datterselskapet rapporterer til adm. direktør i morselskapet, som er konsernleder.

Selskapets årsregnskap viser at iVekst AS gikk med underskudd både i 2009 og 2008 på henholdsvis kr 376 748 og kr 319 931. Selskapets totale egenkapital var pr. 31.12.2009 på kr 2 174 364. Øvrige tall for konsernet fremgår av pkt. 2.2.6. iVekst AS har eget strategidokument.

Larvik kommune er forpliktet til å betale minst 25 % av det NAV dekker i iVekst AS. For 2010 utgjorde dette tilskuddet 1,37 mill. kr.

2.2.2 Avtalemessige forhold

iFokus AS har inngått samarbeidsavtaler med NAV om levering av ulike arbeidsmarkedstiltak rettet mot personer med nedsatt arbeidsevne. Selskapet har nødvendig godkjenning fra NAV.

² VTA er forkortelse for varig tilrettelagt arbeid

³ Ved omtale av selskapet i rapporten benyttes det nye navnet iVekst AS, bortsett fra i eventuelle sitater.

Forskrift om arbeidsrettede tiltak mv stiller en rekke krav til arrangørene av tiltakene i skjermet sektor.⁴ Det er i følge adm. direktør ikke forhold som tilsier at selskapet bryter sine avtalemessige eller øvrige regulatoriske forpliktelser.

Det gjøres jevnlig vurderinger av selskapet forsikringsbehov, og for tiden er forsikringene lagt ut på anbud. Selskapet benytter forsikringsmegler. Forsikringene er à jour og betalt. Selskapet har hatt styreansvarsforsikring for noen år tilbake, men ikke nå.

iFokus AS leier sine forretningslokaler, og har tinglyst leiekontrakt. Eiendommene der tre av barnehagene drives eies av selskapet. Eiendommene er stilt som sikkerhet for lån i Husbanken. For den fjerde barnehagen eier selskapet lokalene, men ikke grunnen. Her har de tinglyst en langsiktig leieavtale. iVekst AS eier hele eiendommen hvor virksomheten drives, og eiendommen er stilt som sikkerhet for lån i DnB Nor. iVekst AS er ikke bundet til noen lengre eller vesentlige leieavtaler.

Både adm. direktør og styret er oppmerksom på reglene for offentlige anskaffelser og følger reglene i noen sammenhenger. Det er benyttet begrenset anbud i forbindelse med utbygging av barnehagene, og forsikringsavtalen er nå ute på anbud. Adm. direktør opplyser at deres interesseorganisasjon, Attføringsbedriftene i NHO-service, har gjort en vurdering som sier at det er uklart om attføringselskapene er forpliktet til å følge loven om offentlige anskaffelser.

Selskapet opplyser at det benyttes få eksterne rådgivere, men de benytter selskapets faste advokat og valgte revisor. Se nærmere om revisor i pkt. 2.2.10.

2.2.3 Forpliktelser vis a vis offentlige instanser

Selskapet har i følge adm. direktør ikke uoppgjorte krav til offentlige instanser, herunder skatte- eller merverdiavgiftskrav. Selskapet har per tiden et merverdiavgiftsforhold til utredning.

Adm. direktør oppgir at konsernet overholder selskapets offentlig pålegg. Selskapet har de nødvendige godkjenninger, og har nylig hatt den årlig gjennomgangen av godkjenningen med NAV.

Brønnøysundregistrene er à jour med både innlevering av årsregnskap og andre pliktige opplysninger.

2.2.4 Juridiske forhold

Styret og adm. direktør bekrefter at de ikke er kjent med at det er gjort irregulære og/eller straffbare forhold relatert til virksomheten i konsernet. De bekrefter også at de på tidspunkt for gjennomføringen av kontrollen ikke har tvister for domsstolene eller andre pågående konflikter.

Selskapet oppgir at de ikke følger ikke reglene i offentleglova. Det er ikke opprettet rutiner om journalføring av inn og utgående korrespondanse, og selskapet praktiserer ikke offentlige søkerlister.

⁴ Forskrift nr. 1320 av 2008-12-11

2.2.5 Organisasjon

Det er ingen uavklarte ansettelsesforhold. Selskapet har ingen bonusordninger. Det er ikke inngått avtaler for noen ansatte eller for styret som vedrører opsjoner, sluttvederlag, lån eller sikkerhetsstillelse eller lignende.

Selskapet har inngått avtale om inkluderende arbeidsliv (IA-bedrift). Sykefraværet for 2009 var på 8,4 %. Tallene for hele 2010 er ikke klare, men adm. direktør anslår at de ligger på omtrent samme nivå. Det har ikke vært alvorlige arbeidsulykker.

Virksomheten har fokus på HMS arbeid, og har internkontroll system. De har egen HMS-ansvarlig, arbeidsmiljøutvalg og det er valgt verneombud og hovedverneombud. Det ble gjennomført arbeidsmiljø- og stressundersøkelse både våren 2009 og 2010. I følge styreprotokoller sa styret seg godt fornøyd med resultatet for 2010.

Det er vedtatt etiske retningslinjer, som også gjelder for styret. Retningslinjene omfatter normer og rammer for etisk atferd både internt og eksternt, og er knyttet opp mot bedriftens kjerneverdier. Kjerneverdiene "kompetent, åpen og skapende" er nedfelt i et verdidokument datert 10.4.2001. Det gis årlig en bekreftelse til selskapets revisor om forholdet til mulige nærstående og inhabilitet.

2.2.6 iFokus AS/konsernets økonomiske utvikling

Nøkkeltall morselskap og konsernet⁵

Alle tall i hele 1000	iFokus AS		Konsernregnskap	
	2009	2008	2009	2008
Resultatregnskap				
Driftsinntekter	72 391	66 455	81 321	76 406
Driftsresultat	2 924	7 207	2 579	6 879
Årsresultat	1 937	6 314	1 560	5 994
Ordinært utbytte	0	0	0	0
Resultatgrad %	4 %	10,8 %	3,2 %	9 %
Balanseregnskap				
Sum eiendeler	75 540	74 222	82 459	81 563
Egenkapital:				
Innskutt egenkap.	1 658	1 658	1 658	1 658
Opptjent egenkap.	23 885	21 948	25 910	24 350
Sum gjeld	49 997	50 615	54 891	55 555
Likviditetsgrad	2,7	2,8	2,6	2,6
Egenkapitalandel i %	33,8 %	31,8 %	33,4 %	31,9 %
Gjeldsgrad	2	2,1	2	2,1
Totalrentabilitet %	4,9 %	12,1%	4 %	10,6 %

Morselskapets og konsernets regnskaper de to siste årene viser positive årsresultat, mens datterselskapet har underskudd, jf. pkt. 2.2.1. Årsresultatet for konsernet ble lavere i 2009 enn i 2008, samtidig som driftsinntektene økte. Likviditeten betraktes som god, og soliditeten det samme. Årsregnskapet for 2010 er ennå ikke fastsatt, og er derfor ikke med i tabellen.

⁵ Formler benyttet ved beregning av nøkkeltall, se vedlegg 1.

Selskapene i konsernet er fritatt for skatteplikt, og det er derfor ikke beregnet skatt. Det er ikke betalt utbytte, og overskudd er overført til egenkapital.

Styret bekrefter i årsberetningen for 2009 at årsregnskapet er oppgjort i forhold til forutsetningen fortsatt drift. Det er intet som tyder på endringer i denne forutsetningen.

2.2.7 Miljø

I følge årsberetningen for 2009 slipper ikke virksomheten ut stoffer eller lignende som kan innebære miljøskader, og er ikke regulert av konsesjoner eller pålegg av miljømessig karakter.

iFokus AS anskaffet høsten 2010 en ny eiendom, og adm. direktør opplyser at det er en avrenningsproblematikk fra det nykjøpte bygget som det jobbes med å avklare.

2.2.8 Generalforsamlingen

Ordføreren har møtt som eierrepresentant i generalforsamlingene i de undersøkte årene. Denne fullmakten er i følge ordfører gitt i kommunestyrevedtak tidligere, men vi har ikke sett vedtaket.

De ordinære generalforsamlingene har vært avholdt innen fristen. Det har ikke vært ekstraordinære generalforsamlinger de to siste årene. Innkallingen med saksdokumenter i 2010 er datert 24.5.2010. Både innkallingen og protokollene er i henhold til krav i aksjeloven og vedtektene. På generalforsamlingene har ingen fra kommunens kontrollutvalg og heller ikke kommunens revisor vært tilstede. Det er ikke sendt kopi av innkallingene eller varsel om generalforsamling til kontrollutvalget og kommunens revisor.

Det er generalforsamlingen som formelt velger styret i selskapet. Stortinget vedtok våren 2009 at det fra 1.1.2012 skal være kjønnsbalanse i styret i aksjeselskap når kommunene eier minst 2/3 av aksjene. Dagens styre har ikke riktig kjønnsbalanse, da de ansattes representanter ikke telles med.

Selskapet har valgkomitè, og dens sammensetningen er bestemt i eieravtalen, jf. pkt. 2.3. Nåværende valgkomitè er i henhold til bestemmelsen.

2.2.9 Styret

Styret består av seks medlemmer, jf. oversikt i vedlegg 1. Fire medlemmer er oppnevnt av eieren, mens to av medlemmene er valgt av og blant de ansatte. Det velges ikke varamedlemmer. Styremedlemmer velges for 2 år ad gangen. Styrets leder og nestleder velges for ett år ad gangen blant de aksjonærvalgte styremedlemmene.

Styret har hatt 7 møter i 2009 og 5 møter i 2010. Det føres protokoller fra møtene, og protokollene oppfyller de formelle krav. Styret har jevnlig fått orientering om driften, selskapets økonomi og status attføring. I tillegg har styret behandlet saker som blant annet strategisk plan 2009-2011, budsjett, utviklingen i barnehagesektoren og eventuelt ny barnehage, fraværsoppfølging, arbeidsmiljøundersøkelser, anbudspolitik, generalforsamling, styrets møteplan, kjøp av eiendommen Damgården og forhold knyttet til merverdiavgift. Styret inviterte NAV og kommunens ordfører og rådmann til strategisk seminar i mai 2010.

Utenom rapportering i forbindelse med avholdelse av generalforsamling, er det ikke utarbeidet rutiner for rapportering til eiere. I følge adm. direktør er det løpende uformell dialog med ordfører.

Styreleder har fullmakt til årlig å regulere lønn og andre godtgjørelser til adm. direktør. Det fremgår ikke av styreprotokollene at dette er forelagt styret. Ytelser til adm. direktør fremgår av noter til årsregnskapene, og for 2009 utgjorde dette til sammen kr 1 066 721.

Det er ikke utarbeidet instruks for adm. direktør, og heller ikke for styret. Styrets oppfølging av adm. direktør praktiseres gjennom dialog med styreleder og generell oppfølging i forhold til all dokumentasjon og styremøter.

Styret fikk en samlet godtgjørelse fra konsernet for 2009 på kr 137 500, herav kr 50 000 til styreleder.

Styret er ikke registrert i Styrevervregisteret (www.styrevervregisteret.no).

2.2.10 Revisor

Selskapets revisor, jf. vedlegg 1, har avgitt normal revisjonsberetning for 2009 for konsernet. Dette tilsier at intern kontroll, bokføring og regnskapsrapportering m.m. fungerer tilfredsstillende. Revisor har sendt ett nummerert brev til ledelsen i iFokus AS i 2009. Brevet er ikke tatt opp som egen sak i styret, men adm. direktør opplyser at styret er orientert om brevet selv om dette ikke er protokollert. Revisor deltar i styrets møte hvor den ordinære generalforsamlingen forberedes.

Note til årsregnskapet for 2009 viser at revisor har fakturert kr 70 000 for lovpålagt revisjon og kr 48 450 for andre attestasjonstjenester. Revisor opplyser at det for 2010 er fakturert kr 30 000 a konto revisjonshonorar og kr 245 900 for tilleggstjenester.

2.2.11 Fremtidsutsikter

Selskapets inntekter og forutsetninger for videre drift er i vesentlig grad basert på rammer for innkjøp fra NAV og offentlige tilskudd til barnehagedrift.

I følge adm. direktør er virksomhetens drift avhengig av å opprettholde både godkjenningen og et visst volum fra NAV, og Statlige vedtak i forhold til skjermet sektor. Det siste fremlagte statsbudsjettet har 6 000 færre tiltaksplasser for hele landet. Det resulterer i at konsernet mister ca 75 tiltaksplasser i 2011 på grunn av nedtrapping. Rammen er fortsatt stor, men konsernet kan ikke forvente særlig vekst i år.

Finansieringen av barnehagene er inne i en usikker periode. Tidligere har det vært øremerkede midler fra Staten til barnehagene, men fra 1.1.2011 er midlene blitt en del av kommunens økonomiske rammer. Det ble fattet et midlertidig vedtak i kommunestyret i Larvik 15.12.2010 om ny finansieringsmodell for tilskudd til barnehager, og det ble vedtatt at saken skal opp til ny behandling i februar 2011. Som følge av dette er det i følge adm. direktør uklart finansiering, og det har medført at det har vært vanskelig å budsjettere for 2011.

2.3 Nærmere om eierkommunen Larvik

De siste årene har kommunestyret i Larvik behandlet flere saker om de to selskapene i konsernet. I 2007 foretok kommunen utredning (KOU arbeid og kvalifisering 2007:8) med en totalvurdering av kommunens samlede interesser innenfor området arbeid, sysselsetting aktivitetstilbud. KOU 2007:8 ble behandlet i kommunestyret 14.11.2007. Av vedtaket fremgår det at "Det vurderes en samordning/sammenslåing av virksomhetene/selskapene LAVEK as og IFOKUS as. Vurderingen legges frem for komiteen senest 31.03.08."

18.6.2008 ble vurderingen lagt frem, og det ble vedtatt at kommunens 100 % eide selskap iVekst AS skulle overføres som datterselskap til iFokus AS. Vedtaket var i tråd med forslag fra styrene i de to selskapene, og ble støttet av et flertall av de ansatte i iVekst AS. Av saken leser vi at "Konsernet vil bli en heldekkende leverandør av tjenester overfor NAV med økte muligheter for tiltaksdeltakere og med økte muligheter til å møte de strategiske utfordringer og muligheter som ligger i det nye NAV-systemet og de nye tiltakene som NAV nå etter hvert skal gjennomføre. Som hovedeier av et slik heldekkende system, vil Larvik kommune kunne rendyrke sine tjenester i forhold til arbeidsmarked og sysselsetting gjennom en ennå mer slagkraftig virksomhet, og unngå å spre ressurser i flere kommunale enheter, noe som uvilkårlig gir dårligere resultat for arbeidssøker og NAV."

iVekst AS ble formelt datterselskap av iFokus AS i ekstraordinær generalforsamling 4.7.2008. Samme dag ble det også undertegnet en eierskapsavtale mellom Larvik kommune og iFokus AS. Avtalen er på fire punkter, og sier blant annet at selskapet skal drives på rent forretningsmessige prinsipper i henhold til aksjelovens bestemmelser. Videre at styret skal bestå av personer med forretningsmessig og styremessig erfaring og med den fagkompetanse som er nødvendig og hvordan valgkomiteen skal settes sammen. Valgkomiteen skal bestå av en representant utpekt av Larvik Næringsforening, en av Larvik kommune og en formann utpekt av disse to i fellesskap.

Kommunestyret behandlet 13.2.2008 sak om eierskapsmelding 2008. Av saken leser vi at "Rådmannen mener det er viktig at kommunen som eier definerer selskapenes hovedmålsetninger. Styrenes oppgave blir å videreutvikle strategien og arbeide for å realisere selskapenes formål." Videre står det at "Kommunens eierskap i de fleste tilfelle har ikke en økonomisk begrunnelse, ved at kommunens hovedmålsetning med eierskapet er å oppnå økonomisk avkastning. I de aller fleste tilfelle er bakgrunnen og begrunnelsen for eierskapet at selskapene betraktes som et gjennomføringsorgan for samfunnsmessige oppgaver. Et klart eksempel på dette kan være arbeidsmarkedstiltaksbedriftene. Etter lovverket betaler ikke disse bedriftene skatt, og det er ikke adgang til å ta utbytte fra disse selskapene eller på annen måte tildele eier økonomiske verdier. Selskapenes formål er utelukkende å realisere politiske målsetninger om yrkesdeltagelse for grupper som ikke på ordinære vilkår kan ta del i arbeidslivet."

I eierskapsmeldingen, som er på 55 sider, er det en gjennomgang og omtale av kommunens eierinteresser, deriblant iVekst AS og iFokus AS. I avsnittet om vurdering av kommunens eierskap står det at kommunens betydning som eier er knyttet til lokalmiljøets opprinnelige ønske om en slik bedrift basert på behovet for å få folk tilbake til arbeid. Videre at kommunen utøver sitt eierskap gjennom sine styremedlemmer. Det spesielle med at

atføringsbedriften iFokus AS ikke jobber på oppdrag fra de kommunale eierne, men fra staten har kommunen fått frem i sin eiermelding.

I eierskapsmeldingens kapittel 2 om krav til eierskap står det blant annet at Larvik må vedta en eierstrategi for selskapene, som skal være nedfelt i en eierskapsmelding. Dette vil gjøre det mulig å fremme målekriterier som vil kunne bli fulgt opp av blant annet utøverne av selskapskontrollen. Ordfører opplyser at eierstrategien er nedfelt i vedtektene. Det samme gjelder målformuleringer.

Kommunestyret tok eierskapsmeldingen til orientering, men vedtok at "Når det gjelder kommunens heleide selskaper og selskaper hvor kommunene er majoritetseier, legges generalforsamlingsdokumentene frem for kommunestyret i egne saker før generalforsamlingen holdes. Når det gjelder selskaper hvor kommunene er deleier, legges generalforsamlingsdokumentene frem for kommunestyret som meldinger – helst før generalforsamlingen holdes."

Utenom vedtaket nevnt i avsnittet over, er det ikke fastsatt rutiner for rapportering fra iFokus AS til eieren (kommunen). Ved vår gjennomgang av protokoller fra kommune-styremøter i 2009 og 2010 kan vi ikke finne egne saker om generalforsamling i iFokus AS eller andre selskaper. I 2009 ble det lagt frem melding med årsregnskapet og årsberetning fra mange av kommunens selskaper, deriblant iVekst AS og iFokus AS. For sistnevnte ble også generalforsamlingsprotokollen lagt frem. For 2010 kan vi ikke finne at det er lagt frem meldinger om generalforsamlinger i selskaper som kommunen har eierinteresser i.

Utenom deltagelse på generalforsamling, jf. pkt. 2.2.8, opplyser ordfører i sin egenerklæring i forbindelse med kontrollen at det ikke er spesiell eieroppfølging bortsett fra styrerepresentasjon. Av styreprotokollene ser vi at det i 2010 har vært et styreseminar hvor ordfører og rådmann har deltatt.

Det gjøres ingen særskilt evaluering av styret, verken av styret selv eller av eieren. I eiermeldingen nevnt over, står det at "Evaluering av styrets arbeid er et hensiktsmessig virkemiddel for eierne, ikke bare når en vurderer endringer i styret, men også som grunnlag for en dialog om forbedringsmuligheter. Slike evalueringer bør omfatte både styret som helhet og hvert enkelt medlem. Videre bør samarbeidet mellom styret og den administrative ledelsen evalueres."

Larvik kommune har ikke etablert obligatorisk opplæring av og informasjon om eierstyring til folkevalgte eierrepresentanter.

3 Vurderinger

Vurderingene har som hovedformål å behandle eierstyringen i forhold de kriterier som er nevnt under punktet "Kort om metode". Vurderingene bygger på den informasjon som er presentert under rapportens "Faktabeskrivelse".

3.1 Nærmere om selskapet iFokus AS

Formålet i vedtektene er klart definert. Det gir et forholdsvis spesifikt handlingsrom innenfor de definerte oppgavene. Skjermet sektor reguleres av lover og forskrifter som stiller en rekke krav til virksomhetene og de konkrete tiltakene. Vårt hovedinntrykk at virksomheten styres og drives etter eiernes formål, og at selskapet innfrir de kravene som stilles både i vedtektene og i andre bestemmelser om sektoren.

Selskapets forutsetninger for fortsatt drift er til stede. Styret har hatt jevnlige møter og behandlet saker som ligger innenfor styrets forvaltning. Ut fra mottatte protokoller og informasjon ser det ut til at styret i all hovedsak har sørget for god og forsvarlig forvaltning og tilsyn. Vi ønsker likevel å kommentere noen forhold i de neste avsnittene.

Styret ikke har fastsatt styreinstruks med nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling. Dette har styret plikt til når de ansatte har representasjon i styret, jf. aksjeloven § 6-23.

Godtgjørelser til adm. direktør ikke blir behandlet av styret. Så lenge vedtektene ikke bestemmer at det er generalforsamlingen som tilsetter adm. direktør, er dette styret sin oppgave. Når tilsetting av adm. direktør hører inn under styret, skal fastsettelsen av lønn og annen godtgjørelse skje i møte, jf. aksjeloven § 6-2. Behandling av ytelse til ledelsen bør være et tema i en styreinstruks.

Styreleder og adm. direktør og har opplyst at offentleglova ikke følges, men sistnevnte er klar over at de har behov for en gjennomgang av forholdet. Frem til og med 2008 var selskapet ikke omfattet av lov om offentlighet. Fra 1.1.2009 ble ny offentleglov iverksatt, og etter vår vurdering er iFokus AS nå omfattet. Dette fordi selskapet er heleid av Larvik kommune, jf. offentleglova § 2 c) og d). Hvorvidt selskapet er omfattet av lov om offentlige anskaffelser er noe mer uklart.

Når et selskap er heleid av kommuner, har kontrollutvalgene og kommunens revisor møte- og talerett i generalforsamlingen og skal varsles om møte, jf. kommunelovens § 80. Det er styres leder som innkaller til generalforsamling, og som også bør sørge for at dette varslet sendes.

Styret er ikke registrert i Styrevervregisteret. KS Eierforums anbefaling "nr. 16 Godtgjøring og registrering av styreverv"¹ anbefaler at alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper bør registrere vervene på www.styrevervregister.no.

3.2 Nærmere om eieren Larvik kommune

Larvik kommune vedtok i 2008 Eiermelding for sitt eierskap i selvstendige rettssubjekter. Eiermeldingen er siden ikke gjennomgått eller revidert, eller fulgt opp av særskilt eierstrategi slik det anbefales i "nr. 2 Utarbeidelse av eierskapsmeldinger".¹

Larvik kommune følger ikke opp sine eierinteresser i samsvar med vedtaket i kommunestyret i 2008 om at generalforsamlingsdokumentene skulle legges frem som sak eller melding i kommunestyret før generalforsamlingene. I 2009 ble det lagt frem en del informasjon via melding, men for 2010 kan vi ikke finne rapportering i det hele tatt. Siden vedtektene for iFokus AS kun har innkallingsfrist på 8 dager, vil det ofte i praksis ikke være mulig å få gjennomført rapportering i henhold til det nevnte vedtaket. Det bør derfor vurderes om fristen for innkalling til generalforsamlingen bør forlenges, f. eks. til 4 uker. Dette krever i så fall en vedtektsendring. Utenom vedtaket nevnt innledningsvis i avsnittet, er det ikke fastsatt rutiner for rapportering fra iFokus AS til eieren. Kommunestyret bør som et minimum få informasjon via melding om selskapene som kommunen har eierinteresser i.

Ordfører har møtt som eierrepresentant i generalforsamlingen etter fullmakt fra kommunestyret. Oppnevning av politisk ledelse til eierorgan er positivt, og i tråd med anbefaling "nr. 7 Sammensetning og funksjon til eierorgan".¹ I anbefalingen står det at "Eierutøvelsen skal speile kommunestyrets samlede/flertallsbeslutning. Det er sentralt at det opprettes en forutsigbar og klar kommunikasjon mellom eierorgan og kommunestyre i forkant av generalforsamling." Denne anbefalingen retter seg også mot at eierstyringen skal skje gjennom eierorganet for selskapene og ikke i styrene. Videre fremgår det at "innenfor selskapsformene AS og IKS bør det for å sikre engasjement, debatt og reell politisk avklaring av eierorganets myndighet, etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyre og eierorgan som forankres i eierskapsmeldingen."

Stortinget vedtok våren 2009 at det fra 1.1.2012 skal være kjønnsbalanse i styret i aksjeselskap når kommunene har eiermajoritet, jf. anbefaling "nr. 15 Kjønnrepresentasjon i styrene".¹ Dagens styre har ikke riktig kjønnsbalanse, da de ansattes representanter ikke skal telles med. Eierorganet og valgkomiteen bør derfor være oppmerksomme på dette ved valg av styre på årets ordinære generalforsamling.

Det foretas ingen særskilt evaluering av styret, men av kommunens Eiermelding fremgår det at dette er et hensiktsmessig virkemiddel for eierne. I anbefaling "nr. 11 Rutiner for kompetansevurdering av selskapsstyrene"¹ anbefales det samme, og videre står det at "eier har ansvar for å sikre at styret besitter den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål." I tillegg anbefales det for å sikre utvikling av nødvendig kompetanse, at det etableres rutiner som en del av styrets rammer. Det er deretter listet opp flere punkter, deriblant at styret skal fastsette instruksjoner for styret og den daglige ledelsen og foreta en egnevaluering hvert år både når det gjelder kompetanse og arbeid.

Anbefaling "nr. 1 Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte"¹ sier at "kommuner bør som en del av folkevalgtopplæringen gjennomføre obligatoriske kurs og/eller eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte i de ulike aspektene knyttet til eierstyring av utskilt virksomhet. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første 6 månedene av valgperioden og senere med oppfølging etter 2 år. Det anbefales at

kommunestyret etter gjennomføring av generalforsamling, får forelagt en oversikt over status for selskapene.” Ordfører opplyser at kommunen ikke har etablert slik opplæring.

4 Anbefalinger

Med utgangspunkt i de hovedfunn som er gjort i denne selskapskontrollen anbefaler vi følgende:

For iFokus AS at:

- selskapet gjennomgår offentleglova og innfører rutiner som sikrer at loven følges
- styret utarbeider en styreinstruks med nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling
- kontrollutvalget og kommunens revisor blir varslet om møter i generalforsamlinger

For Larvik kommune at:

- det foretas en gjennomgang og revidering av eiermeldingen fra 2008, og at den følges opp av særskilt eierstrategi
- kommunen følger opp sine eierinteresser i selskaper ved at det legges frem saker og meldinger for kommunestyret i tråd med kommunestyrets vedtak 13.2.2008
- eierrepresentanten i generalforsamlingen tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon i styret

Vedlegg

Vedlegg 1 – Generell informasjon om iFokus AS og formler for beregning av nøkkeltall

Vedlegg 2 – Høringssvar til rapporten fra iFokus AS og fra Larvik kommune

Generell informasjon om iFokus AS

Adm. direktør: Tore Rønnild

Revisor: KPMG AS

Oversikt over styret:

Styrefunksjon	Styret valgt på ordinær generalforsamling i	
	8.6.2010	29.5.2009
Styreleder	Rolf Chr. Thrane Nielsen	Rolf Chr. Thrane Nielsen
Nestleder	John Larsen	John Larsen
Styremedlem	Ingvild Aartun Tor Edvard Mathiesen	Ingvild Aartun Tor Edvard Mathiesen
Styremedlem valgt blant ansatte	Monica Holhjem Eftang Janne Dickinson	Monica Holhjem Eftang Janne Dickinson

Generell informasjon om det heleide datterselskapet iVekst AS pr. 1.12.2010

Daglig leder: Anne Andersen

Revisor: KPMG AS

Oversikt over styret:

Styreleder	Rolf Chr. Thrane Nielsen
Nestleder	John Larsen
Styremedlem	Ingvild Aartun Tor Edvard Mathiesen
Styremedlem valgt blant ansatte	Bjørn van Gasteren

Formler benyttet ved beregning av nøkkeltall:

Resultatgrad i %	$(\text{Driftsresultat} \times 100) / \text{Sum driftsinntekter}$
Likviditetsgrad 1	$\text{Sum omløpsmidler} / \text{Sum kortsiktig gjeld}$
Egenkapitalandel i %	$(\text{Sum egenkapital} \times 100) / \text{Sum totalkapital}$
Gjeldsgrad	$\text{Sum gjeld} / \text{Sum egenkapital}$
Totalrentabilitet i %	$(\text{Driftsresultat} + \text{finansinntekter}) \times 100 / \text{Gjennomsnittlig totalkapital}$

Hørings svar fra iFokus AS:

iFokus AS har sendt følgende hørings svar på e-post 17. januar 2011:

Fra: Tore Rønnild [Tore@ifokus.as]

Sendt: 17. januar 2011 11:02

Til: Berit Dalvik

Emne: Høring Rapport iFokus AS

Rapporten vedr selskapskontroll av iFokus AS er behandlet av styret 13.01.11. Styret tar anbefalingene til etterretning og har bedt administrasjonen sørge for at det gjøres nødvendige endringer for å tilfredsstille disse anbefalingene.

Styret og administrasjonen har for øvrig ingen kommentarer til rapporten.

Med vennlig hilsen

Tore Rønnild
Adm. direktør
iFokus AS

Telefon 91 87 87 66
Mail tore@ifokus.as
Web www.ifokus.as
Fax 33 16 58 11

*mednesker og fremtid
iFokus opp forskjellen*

Telemark Kommunerevisjon IKS	
År/Journalnr.:	Kundenr.:
11/128	409001
17 JAN 2011	
Revisor: Berit H. Dalvik	

Hørings svar fra rådmann i Larvik kommune:

Rådmann i Larvik kommune har sendt følgende hørings svar via e-post 25. januar 2011:

Sentraladministrasjonen

Vår saksbehandler:	Deres ref.:	Vår ref.:	Arkiv:	Vår dato:	Deres dato:
Arve Semb Christophersen	11/95/409001/d	11/5160	FE-037, TI-	25.01.2011	
Telefon: 33 17 16 11	sbe		858		

Telemark komm.revisjon v/Berit Dalvik

Fylkeshuset
3706 SKIEN

Telemark Kommunerevisjon	
År/Journalnr.:	Kundenr.:
11/185	409001
25 JAN 2011	
Revisor: Berit M. Dalvik	

Larvik
kommune

Høringsbrev selskapskontroll av iFokus AS

Jeg viser til høringsutkastet og har følgende kommentarer:

1. Framstillingen av historikk og faktiske forhold er i tråd med slik jeg har oppfatta forholdet mellom iFokus og kommunen.
2. Det er igangsatt en prosess for å lage 2.generasjons eierskapsmelding. Det betyr at denne anbefalingen vil bli fulgt opp.

Økonomisjefen var saksbehandler på eierskapsmeldingen i 2008 og har fulgt den opp i den første perioden etterpå. Han kommenterer følgende:

Eierskapsmeldingen vedrørende iFokus ble fulgt opp våren 2008 (som ligger før den undersøkte periode), ved at generalforsamlingsdokumentene til Ifokus ble lagt fram som melding til kommunestyret før generalforsamlingen ble avholdt. Det var ikke tilstrekkelig med tid til å kunne lage kommunestyresak som kunne behandles i forkant av møtet i generalforsamlingen. Det samme gjelder alle år, da det er for kort avstand fra det tidspunkt disse dokumentene sendes ut til at en rekker en sløyfe med sak. Skal en rekke dette må generalforsamlingsdokumentene sendes ut mye lengre tid i forveien. Derfor har meldinger blitt mellomløsningen (selv om dette ikke skjedde i 2010).

Utover dette har jeg ikke kommentarer til høringsutkastet.

Med hilsen

Arve Semb Christophersen
rådmann